İletişim Yayınları 3766 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 688
ISBN-13: 978-975-05-4062-2
© 2026 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM
1. Baskı 2026, İstanbul

EDİTÖR Duygu Çayırcıoğlu, Emre Bayın
KAPAK Suat Aysu
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Berkay Üzüm

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44870
Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No. 6/41
Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 32 38

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003
Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No. 6
Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387
Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,
Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

BEHÇET ÇELİK

Sarkaç Ritmi

iletişim

BEHÇET ÇELİK 1968'de Adana'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. İlk öyküsü 1987'de *Varlık*'ta yayımlandı. *Yazılı Günler* ve *Virgül* dergilerini hazırlayanlar arasında yer aldı. *İki Deli Derviş* (1992), *Yazyalnızı* (1996), *Herkes Kadar* (2002), *Düğün Birahanesi* (2004), *Gün Ortasında Arzu* (2007), *Diken Ucu* (2010), *Kaldığımız Yer* (2015), *Yolun Gölgesi* (2017) ve *Patikaların İyi Yanı* (2021) adlı öykü kitaplarının yanı sıra *Dünyanın Uğultusu* (2009), *Soluk Bir An* (2012), *Belleğin Girdapları* (2019), *Turuncunun Kıvamı* (2024) ve *Sarkaç Ritmi* (2026) adlı romanları, *Sınıfın Yenisi* (2011) adlı gençlik romanı ve *Çantasızlar Kampı* (2016) adlı çocuk romanı ile *Ateşe Atılmış Bir Çiçek/Yazarlar, Kitaplar, Okuma Notları* (2012) ve *Dünyaya Baktığımız Yol* (2021) isimli deneme kitapları yayımlandı. Doğup büyüdüğü Adana'yla ilgili yazılardan oluşan *Adana'ya Kar Yağmış* adlı kitabı derledi (2006). Barış Bıçakçı ve Ayhan Geçgin'le edebiyat üzerine yazışmalarından oluşan *Kurbağalara İnanıyorum* 2016'da yayımlandı. Öykü, deneme ve çevirileri çeşitli gazete, dergi ve seçkilerde yayımlanan Çelik, 1989'da Akademi Kitabevi Öykü Başarı Ödülü'ne, *Gün Ortasında Arzu*'yla 2008'de Sait Faik Hikâye Armağanı'na, *Diken Ucu*'yla 2011'de Haldun Taner Öykü Ödülü'ne, *Kaldığımız Yer*'le 2015'te Türkân Saylan Sanat Ödülü'ne layık görüldü.

2021 yılında ilk altı öykü kitabındaki öykülerden yapılan bir seçki Almanya'da *Glück Allein* adıyla yayımlanan Behçet Çelik'in "Çok Tanıdık, Çok Bildik" isimli öyküsü ABD'de *Istanbul Noir* adlı kitapta, "Soğuk Bir Ateş" adlı öyküsü de Hollanda'da *Stad en Mens* adlı kitapta yer aldı. Murathan Mungan'ın derlediği *Bir Dersim Hikâyesi* için kaleme aldığı "Lori... Lori..." adlı öyküsü Japoncada; Yiğit Bener'in derlediği *İçimizdeki Ermeni* için yazdığı "Babamın Adı" adlı öyküsü Ermenicede, "Sahilde Un Çuvalları" öyküsü Estoncada yayımlandı. "Tutmayan Maya" öyküsü İspanyolcada *Caleta* dergisinde, "İki Cami Arası Binamaz" öyküsü *Texas Studies in Literature and Language* dergisinde, "Yoğurtlu Makarna" öyküsü Kürtçede *Kurdeçîrok* dergisinde yayımlanan Çelik'in yapıtlarından parçalara *Aeolian Visions/Versions*, *Modern Classics and New Writing from Turkey* ve *City-Pick İstanbul* gibi derlemelerde de yer verildi. İngilizceye çevrilmiş öykülerinden bazıları Transcript Review, Words Without Borders gibi internet sitelerinde yayınlandı.

www.behcetcelik.com

I

1.

Sesler. Sesler değil, vuruşlar, titreşim belki de. Titreşim kelimesi sanki ince, cılız kalıyor, daha güçlü bir tınısı olmalı bunu anlatacak kelimenin. Gümbürtü? İçinde kalın sesliler yok, ama gümlüyor; mümkün. Kulağıyla işitmiyor, sesi –ses demek yeterliyse– bütün bedeniyle alıyor içeri, bütün organları, hücreleriyle. Sesin bir madde olduğunu hissettiği ender anlardan biri; kütlesi var, bütün kütlesiyle itiyor Zafer'i. Nereye? Neye? Yine de bedenini kalbinden başlayıp göğüs boşluğundan geçerek kasıklarından aşağı kateden bu ürperme, (ürperme de ince kalıyor, kasılıp gevşeyip gürüldeyerek, önüne çıkanları kendiyle beraber sürükleyerek akmanın daha sert, sürekli, kalıplı bir adı olmalı) sadece kütlenin, maddenin işi olmasa gerek. Bir madde gibi kendisini ittiğini zannettiği, belki de sesin yaydığı yoğun bir akım ya da dalgadır. Akımla dalgayı, bu ikisiyle maddeyi birbirinden bu kadar açık, bu denli seçik ayırabilir mi ki? Duyumla duyguyu ya da? Akıl, maddeyi ya da duyumu duygu-

ya çeviren bir transformatör olsa, belki. Değil elbette, nerede onda bu hüner; olsa olsa ad koymayı becerir ancak. Bak, onu iyi bilir – ad koymayı, bir de yoldan çıkartmayı, şaşırtmayı, aynı döngülerde dolaştırıp durmayı, insan ilerlediğini zanneder, yol aldığını, varacağını umarken.

Bir şeyleri hissettiği anla içine doluverip taşan bu hisleri bir şeylere yorduğu ânın arasına kim, nasıl girip de söz söyleyebilir? Söz, yorum –adlandırma da elbette– bu yüzden hep sonradan; her daim geç kalmış bir yakıştırma, asla kendisi değil. Hepten etkisiz denemez elbette, aksine öylesine yüklüdür ki bazen – bir ömür yüklenerek geçmiyor mu? İşitilenlerden, söylenenlerden bizzat temin edilenler ya da okunanlardan ödünç alınıp öykünülenler, hevesler sonra, hayaller, rüyalar, kasten ya da rastgele yan yana gelmiş harf trenleri –yokuşlarda tıknefes, bayırlarda tutun beni–, sular seller gibi boca ettiklerimiz, altında ıslandığımız, kupkuru kalakaldığımız, dilimizi damağımızdan ayırmanın mümkün olmadığı.

Ses... Ses ise başka, kulağına (bazen de bu akşamki gibi tenine, bedeninin çeperine) değer değmez yaşadığı bambaşka. Gözlerine doldu dolacak yaş... Bu bile anca bir varsayım yahut yakıştırma. Bir lahza sonra, o da bazen.

Hele ki şu anda, buradayken, bunca insanın dip dibe salındığı, sarıldığı bu loşlukta, ağızlar ağızlara yahut kulaklara bitişmek üzereyken, arzunun en amorf, ama en kışkırtıcı haliyle havada uçuştuğuna burada soluk alıp veren herkesin yemin billah edebileceği bu ortamdayken... Ses, akılla zihni, bedenle hissi, duyumla duyguyu allak bullak edecek yükseklikteyken. Bas vuruşlar, insanı hoplatan o gümbürtü, coşkuyu nerelerde saklanmışsa oralardan çekip çıkarıyor – bastıramadığı bir gülümseme, sanki sarhoş, ağzındaki, dilindeki sinirlerin üzerinde hiçbir hükmü kudreti kalmamış, topluca özerkliklerini ilan etmişler, dudaklarında bastırılmaz bir kamaşma, eski bir hatıra, olgunlaşmadan dalından

koparıp ağzına attığı bir avuç kızılcık. Gırtlağında alesta bir çığlık. Sesin bu hali, bu gümbürtülü, bu cisimleşmiş, kaskatı hali onun da kim bilir kaç zaman sonra bedenlenmesine neden oluyor; yüzergezer, bulutumsu bir şey olmaktan çıkarıp Zafer'i kası kasığı, kolu kafasıyla yeryüzünde hacmi olan bir madde haline getiriyor.

Bir dolu insanı ite yara geçebilse barmene seslenecek. Sesi çıkarsa, diyelim çıktı, ne diyecek? Aklına ilk gelen viski oluyor, pek sevmediği halde. Nasıl istenir? Markasıyla isterler, öyle kalmış aklında, nereden kalmış, kimden? Eski bir anı, okuduğu bir roman, basmakalıp filmlerin hoş alışkanlıklar gibi insana iyi gelen sahnelerinden biri yahut bunların hayattaki taklitleri. Bazıları da türünü söyler, baskın vurgularla, malt, mult, bourbon, yahut ne bileyim fıçısıyla dıdısıyla isterler. Ne bilsin Zafer? "Sert bir şey ver," diyemeyeceğine göre (asırlardır böyle şeyler söyleyebilenlerden ışık hızıyla kaçmak gerektiğine inanıyor), şu kadının terli sırtı omuz çukurundan yayılan buğuyla beraber önünden çekilirse (şart değil gerçi, burada kalabilir, kalsa hatta, belki buharlaşmış single malt falandır Zafer'in o anda soluduğu), "Az buzlu viski," diyecek, nihai kararı barmene yük ederek, bu işlerin cahili olduğunu ama acemisi olmadığını sezdirerek ekleyecek. "Duble olsun."

Dışarıdan bir desteğe ihtiyacı var (ya da ona öyle geliyor), olmayacak bir şeyler olabilir –bir patlamanın az öncesinde sanki– ama kaçınmak yerine üzerine gitmeye hevesli bu gece –patlamadan ama, hiç patlamadan–, hep yaklaşmalı hep yaklaşmalı, hiç varmamalı. Sesin gümbürtüsü, yükseldikçe yükselen, sakinleşir gibiyken ileri atılıp sıçrayan ritmin yarattığı telaşlı heyecan bunu söylüyor, salık veriyor, taşmadan taşırmadan hep ileri, tam yukarı, daha, daha. Mümkün mü? Bir viski daha. Ayakları yerden biraz daha kesilebilir.

Ayağı yerden kesilmedi, ama bir süre için insan dalgasının parçası olup salındı, yükseldi, köpürdü, söndü, sonra yeni baştan. Ne kadar süre? Hatırlamıyor bunu, barmenden kaç kez viski istediğini de bilmiyor. Film kopar gibi olduysa da kopmadı, içi dışına çıkmadı. Ne oldu, nasıl oldu da karar verdi, burası da meçhul, yeterli buldu, titreşimi, salınmayı, viskiyi, dışarı çıktı, bir taksiye atlayıp eve döndü. Hepsini hatırlıyor, kapının kilidini hiç zorlanmadan açtığında kendisini tebrik ettiğini mesela, doğrudan yatak odasına gidip üstündekilerle yatağa uzandığını.

Uyandığında başı ağırdı, ağrımıyordu, ağırdı, kaldıramadı yastıktan, kımıldamak istemedi. Geceyi düşündü, hatırlamak iyi geldi, sesi, salınmayı, o hoş sarhoşluğu. Viskiden değil, o gümbürtüdendi, böyle olmaz viski sarhoşluğu, uyuşturur, üşendirir, geçiştirir. Kalbinin ara vermeksizin gümbürdeyen müziğin ritmiyle nasıl küt küt attığını az önceymiş gibi, sanki bir anlığına sızar gibiyken uyanmış gibi, oradaymış gibi hatırlıyor, gözlerinin dolduğunu, yükseldiğini, hep yükseldiğini (hem kendisinin hem içinde bir şeylerin) ama varmadığını. Varılacak yer olup olmadığını ancak şimdi soruyor, sorar sormaz düşüyor – soruçekimini keşfettiğinin farkında değil. Ürperti, gecekinden çok düşük titreşimde de olsa, gene kelimelerle beraber geliyor. Heyecan, coşku, ritim, akım... bu kelimeler bir araya gelip anlamlı bir bütün oluşturmasalar da hafızayı dürtüyorlar, beden zaten unutmuş değil – yorgun, ağır, bulantılı olduğu halde.

Bu gece gene mi gitsem, diye düşündü, kafasını, boynunu yavaşça oynatıp uyuşmuş kolunu başının altından alırken. Olmaz, yarın iş var. Saate bakmak o anda geldi aklına. Oooo, öğlenin ikisi olmuş, kaçta dönmüşse eve. Sürüne gerine banyoya gitti.

Gün boyu salonda uzanıp geceyi düşündü, bir daha gitmek istiyordu, aynı keyfi, tadı alıp almayacağını merak

ediyordu. Hatırlamadığı kadar uzun süredir bu kadar iyi hissetmemişti kendisini, hatta kendisini hissetmemişti belki de. İstiyordu istemesine ama ya bir tanıdığa rastlarsa? Sesten, coşkudan gece boyunca bu hiç gelmemişti aklına, ama meseleler gün ışığında görünür zaten. Büyük sorun olurdu birine denk gelmesi, onun gibi birinin asla adım atmaması gereken yerlerden biriydi orası. Gerçi, deyip durdu sürekli, onu tanıyacak birinin orada olması öbürünü de sıkıntıya sokmaz mı? Bir türlü ikna olamadı bununla. Sadece kendisi gibi orada asla bulunmaması gerekenler değildi ki şehirde onu tanıyanlar, bir ton insanla karşı karşıya geliyordu. Herhangi biri değildi – istese de, istemese de böyleydi. En fenası, belki her gün karşılaştığı, konuştuğu birilerinin gayet meşru bir nedenle, hatta görevle oraya gitme ihtimali de hiç az değildi. Bir ihbar, bir fısıltı, bir fitne nedeniyle, bir baskın ya da bir şeyleri araştırmak için (yahut avanta peşinde) onu iyi tanıyan, kim olduğunu, neci olduğunu bilen birileri de oraya gitmiş olabilirdi. Çenesini kaşıdı, o denli sakıncalı bir yer olduğunu nereden çıkarıyordu ki! Buna sığınmak istedi, ne ki sığmadı.

Geçiyordum uğradım mı, diyecekti bir soran olursa? Yalan değildi aslında, tam da böyle olmuştu, gece yürüyüşü sırasında dikkatini çekmişti, amaçsızca yürürken nerelere geldiğinin farkında bile değilken. Nereden bilsin, bir bira içer çıkarım, diyerek girdiği mekândaki sesin –gümbürtünün– çağrısına, albenisine kapılıp saatlerce orada kalacağını.

Arada uyudu uyandı, salondaki üçlü koltukta, sağa döndü sola döndü, sonradan hatırlamadığı birtakım rüyalar gördü – rüyaların arasında geceki görüntülerle gümbürtü. Neden bu kadar etkilendiğine kafa yormaya çalıştıkça yeniden uyuyakaldı. Uzunca bir uyku değil de birçok kısa uykudan oluşan uykular maratonunun ayık anlarından birinde acıktığını hissedip kalktı, kapısını açtığı buzdolabının içerisine

uyarı sinyali gelene dek baktı, bipler başlayınca hızlıca iki zeytinle bir parça peynir attı ağzına, soğuk su şişesini kafasına dikti. Gözü kahve makinesine ilişti o sırada, ama eli varmadı, dönüp yeniden uzandı az önce kalktığı üçlü koltuğa, yeniden içi geçti. Böyle geçirilmiş bir pazar gününü ziyan olmuş sayardı, bu kez pek güzel geldi. Geçen pazar ne yapmıştı sanki? Hatırlayamadı, kahvaltı, kahve, bilgisayardan okunan haberler, sayfaları karıştırılan birkaç kitap, hah, galiba yemek yapmıştı, kıymalı makarna. Akşam olunca dizi seyretmiş, on bir gibi uyumuştu. Bir önceki pazar? Aşağı yukarı aynısı, bir de galiba o gün kızıyla telefonda konuşmuştu, beş dakika sürmüş müydü? Belki, en fazla o kadar. Oğluna mesaj göndermiş, "Kurstayım baba" cevabını almıştı, sonrasında ikisi de öbürünü aramamıştı.

Sehpadaki telefona uzandı eli. Arayan, mesaj atan var mı? Ne oğlundan bir ses, bir soluk ne kızından. O arayıp sormazsa çok nadir çıkardı sesleri, çoktan alışmıştı buna. Aralarındaki mesafe canını sıkmıyordu. Kocaman olmuşlardı. Kızın işi gücü vardı artık, annesinin ya da babasının yaşadığı şehri değil, İstanbul cangılını seçmişti. Çok çalışıyordu ama söylediği doğruysa şikâyetçi değildi. Oğlu bu sene üniversiteye hazırlanıyor, o da yetişkin sayılır artık, yaşından büyük gösterir zaten.

Çocuklarını düşünürken aklına yeniden gece kulübü geldi. Onların yaşıtları ya da onlardan bir-iki yaş büyük olanların sayısı hiç az değildi orada. Aynı şehirde yaşasalar bir de çocuklarıyla ya da onların arkadaşlarıyla karşılaşma ihtimali oraya gitmesine engel olurdu. Gene de ne yapar eder giderdi bir kez daha. Hissediyordu, hissetmekten öte iyi biliyordu, bütün çekincelerine, kaygılarına rağmen yeniden gidecekti. O kadar uzun zamandır böyle bir gece, böyle bir zaman geçirmemişti ki. İçine dolan, içine düştüğü, kapıldığı, birlikte karıldığı hisleri adlandıramıyordu – his oldukla-

rından bile emin değildi. Bir kalabalık denizinde yüzmüştü. Aklından bunu geçirirken sahiden de bir ara iki kolunu iki yana açarak yüzer gibi salındığını hatırladı. O kalabalıkta. Ayıkken asla yapmayacağı işler. Ne o birine çarpmıştı ne de birileri ona. Belki de çarpmanın, çarpışmanın yürürlükte olmadığı bir yerde, bir haldeydi herkes. Su damlaları çarpar mı birbirine denizde! Gitmeliydi yeniden, en kısa zamanda. Hiç bu kadar kararlı olmadı nicedir, kendinden, ne yapacağından, bu kadar emin olmadı. Az önce zihnine üşüşen kaygıları bir kenara ittiği söylenemez, ama kaygılarla arasına bir dolgu yerleştirebilmişti, cesaret değil, vurdumduymazlık hiç değil, başka bir şeyin dolgusu, geceden kalan hatıraların, dalgaların, hazzın.

Yeniden gittiğinde dün geceki gibi olmazdı belki de. Hayatta ancak bir kere yaşanacak anlardan biriydi, çoktan geçmiş gitmişti. Eve döndüğünde balkabakları, fareler... Yinelendiğinde gürültü patırtı, baş ağrısı, hafakanlar. Öyle olursa bir daha adımını atmaz, kimseyle karşılaşma kaygısı da duymazdı.

İster miydi böyle bir rahatlığı?